

Dubravko Mihanović

IVICA VIDOVIĆ

- nekoliko rasutih fragmenata sjećanja

(1939. - 2011.)

KOKE

Ivicu Vidovića njegovi su kazališni prijatelji uglavnom zvali Koke. No nitko mi nije znao reći odakle je stigao taj njegov nadimak i što točno znači. Nadimci nekome mogu pristajati ili ne; gdjekad su dodijeljeni lakomisleno ili usput pa ostanu za cijeli život poput nekog neprikladnog pratitelja, nekad imaju značenje u određenom razdoblju naših života da bismo ga poslije izgubili, kao što se gube kosa ili kilogrami... A postoje i slučajevi kad nas nadimak točno opisuje, rječito kazujući o tome kakvi smo. Ivičin Koke, mada za mene lišen točnog podrijetla i značenja, sjajno mu je odgovarao i to, rekao bih – po zvučnosti. Nešto je toplo i tugaljivo u tom Koke, kao kad usta objesiš nadolje, nešto fjakasto i melankoli-

čno, a istovremeno duhovito i klaunsko; u ta četiri slova ima umiljatosti i zbunjenosti, simpatičnosti i jednostavnosti, ironije i prisnosti, šarma i zavodljivosti... Koke može biti i dijete i starac. I bonvivan s Juga i – kako se to voli reći – “urbani intelektualac”. Osobno, međutim, Ivicu nisam zvao tako. Previše sam ga poštovao, možda je i razlika u godinama bila prevelika. Radije bih ga dozvao s Ivce, rado koristeći vokativ tog čestog hrvatskog imena. Kako se uvijek doimao pomalo odsutno, činilo mi se da je vokativ sa svojim “oj!” dobar način da mu se obratiš, ne bi li ga trgnuo iz zamišljenosti. Kad bi podigao glavu, na licu mu je uvijek, ali uvijek, titrao osmijeh. Bit će da sam ga zbog njega tako rado dozivao.

TORBA

Kad god pomislim na Ivicu, vidim ga s njegovom torbom. Onom kožnatom, na preklop, što se nosi preko

Podsjećao me na nekog srednjovjekovnog misionara lutalicu koji sa svojom bisagom obilazi mjesta i ljude nagovarajući ih na kršćanstvo. Jedino što je Ivica obilazio kazališta i snimanja, nikoga ni na što ne nagovarajući (on je bio taj kojeg se nagovaralo), samo vadeći tekstove po dolasku na određite. A koji su sve pisci unutra boravili!

ramena. Bila je iznošena i – ako se to tako može reći – posve modno nezainteresirana. Svevremenska. Nosio bi je kao da je nije ni svjestan, kao da mu je srasla s ramenom, a kad bi došao u kazališni kafić, nehalno bi je skinuo i odložio je na neki od stolaca. I mada mi je zapravo uvijek izgledala prazno, imao sam osjećaj da Ivica u njoj ima sve što mu je potrebno. Podsjećao me na nekog srednjovjekovnog misionara lualicu koji sa svojom bisagom obilazi mjesta i ljude nagovarajući ih na kršćanstvo. Jedino što je Ivica obilazio kazališta i snimanja, nikoga ni na što ne nagovarajući (on je bio taj kojeg se nagovaralo), samo vadeći tekstove po dolasku na odredište. A koji su sve pisci unutra boravili! Kakve su sve uloge bile označene

Kad god pomislim na Ivicu, vidim ga s njegovom torbom. Onom kožnatom, na preklap, što se nosi preko ramena. Bila je iznošena i – ako se to tako može reći – posve modno nezainteresirana.

olovkom, podebljane i pošarane! Ivica je bio u vječnoj potrazi za dramama za svoj obiteljski Teatar Rugantino. Kad bismo se sreli, gotovo bi me uvijek pitao: “Imaš nešto?”, pritom misleći na komade s manjim podjelama, za, kako bi rekao, “tri, četiri lica”. Papiri i knjige nestajali bi u toj torbi i izranjali iz nje. Bio je to lvičin dramski “super-sak” (za neupućene: čarobna sportska torba iz koje je animirani junak Sport Billy izvlačio sve što bi poželio). Tko zna gdje je sada ta torba. Dopustit ću si zamisliti: stariji lvičin sin je glumac, mlađi studira glumu – možda će jednom netko od njih dvojice iz nje vaditi tekstove.

BLISKOST

Glumci su, naravno, različiti. Osvojiti će nas umijećem i tehnikom, energijom i intuicijom, vještinom i duhovitošću, sposobnošću transformacije i karizmom... Ivica je, ponajprije, bio glumac bliskosti. Vjerojatno se nikada nisam susreo s izvođačem koji se s takvom lakoćom uvlačio gledatelju pod kožu. Čim bi zakoračio na scenu, bili ste ne samo s njim, već i na neki način, na njegovoj strani. Onome tko bi ga promatrao cijelim je svojim glumačkim bićem govorio: “Ni po čemu nisam iznad vas. Nisam tu zbog toga što vam želim pokazati kako znam nešto što vi ne znate. Dijelim vaše probleme, dvojbe, strahove... Vašu

nesavršenost. To što sam na sceni, ne znači da sam na bilo koji način u povlaštenom položaju. Upravo suprotno: izložio sam se, tako preispitujem stvari, ali to ne mogu činiti bez vas. Zajedno smo u ovome. Pomognite mi.” I naravno, publika bi odgovarala istovremenom podrškom. Ivica ju je nepogrešivo osjećao, ali nije je zloupotrebljavao. Za takvo što bio je previše pametan. Ne podilazeći gledatelju, računao je na njega, pokazujući mu ljudsku stranu i lika koji igra i sebe kao glumca. U takvom postupku napukline, nepredviđenosti i iznenađenja bili su mu suradnici, nipošto neprijatelji, a čak su i greške bile dobrodošle, jer zapravo i nisu bile greške, samo šarmantne slabosti. Pozornica za Ivicu nije bila laboratorij u kojem trebaju vladati “strogo kontrolirani uvjeti”, prije igralište gdje lopta može doletjeti i odletjeti u bilo kojem smjeru (usput, jako je volio nogomet). Ponekad bi završila u zidu, možda bi i razbila staklo, no sve je to manje važno dok god je igra bila toliko zabavna.

MEDITERAN

Bio sam na gotovo svim većim jadranskim otocima, ali ne i na Visu. Dosad mi se nije posrećilo uploviti u neku od njegovih luka. Tako da mi nema druge, nego zamišljati ga. A to kako ga zamišljam, ima veze i s time kako mi ga je Ivica opisivao. Jedinstvenost tog otoka, pogotovo njegovog čudesnog jezika, pulsirala je u Vidoviću. Mediteran u njemu bio je, međutim, samozatajan i nenametljiv, više no glasan i blagoglagoljiv. Nije na njemu inzistirao. Imao sam osjećaj da je Zagreb njegov dom, a Komiža kolijevka. Skroviti vrt. Na taj način još mi ju je više umio približiti kao nešto od posebne vrijednosti. Dok bih ga slušao, osjećao sam nostalgiju za krajem u kojem nikada nisam bio. Mediteran kakav sanjam oblikovan je koliko mislima i riječima Lorcinim i Fellinijevim, onima Brodskoga, Calvina i Matvejevića, stihovima Milana Milišića i Danijela Dragujevića, toliko i pričama lvičnim, natopljenim morem čak i kad nisu govorile o njemu. “Slobodni čovječe, uvijek ćeš voljeti more.”, piše Baudelaire. A tu je i Rafael Alberti: “Na tvojem brodu, zelenoj plinti morskih alga. / Mekušaca, školjki, zvjezdanoga smaragda, / Kapetane vjetrova i lastavica, / Bio si odlikovan udarom mora.” Vidio sam fotografije groblja u Komiži gdje je Ivica pokopan. U pozadini je kameni zid, iza njega su stepenaste zelene padine, a

iznad visoki čempresi. Za ljetnih noći, zamišljam, nebo tamo mora da je čudno. Zar ne, kapetane vjetrova i lastavica?

PITANJA

Kao i svi mudri ljudi i Ivica je radije postavljao pitanja nego davao odgovore. Čak i kad to nije činio verbalno, u očima si mu mogao prepoznati upitnike, usmjerene tko zna kamo, negdje iza ili iznad sugovornika i upućene, bit će, nepoznatom Nekom. Pitao se Ivica i kroz svoga Generala, igrajući ga u *Četvrtoj sestri* Janusza Glowackog, jednoj od tek dvije predstave koje smo zajedno radili u kazalištu Gavella (druga su bili *Slučajevi običnog ludila* Petra Zelenke). Niz pitanja što će, jasno je, zauvijek ostati bez odgovora, General završava onim na koje je odgovor možda i najteže dati: “kako živjeti?”. I mada odjeven u uvijek otkopčani vojnički šinjel, ispod kojeg je provirivala bijela potkošulja, dok po njemu padaju papirići koji se niti ne

Pozornica za Ivicu nije bila laboratorij u kojem trebaju vladati “strogo kontrolirani uvjeti”, prije igralište gdje lopta može doletjeti i odletjeti u bilo kojem smjeru (usput, jako je volio nogomet).

prave da su snijeg, a opet jesu snijeg, to pitanje u stvari je postavljao Ivica. Sebi i nama. Pored mnogobrojnih proba, gledao sam i barem četiri, pet izvedaba *Četvte sestre* i taj je trenutak za mene uvijek bio jedan od najljepših. Zajedno s izvođačem, što na ogoljeloj sceni sa svojom partnericom stoji pred nama, ne skrivajući se ni iza koga ili čega, istodobno bismo postajali tako mali (jer ne znamo odgovor) i tako veliki (jer se usudujemo postaviti pitanje). Smijući se, zatekli bismo se zagledani u svoj nespokoj. Čudesan je bio taj glumac koji nam se znao tako iskreno, jednostavno, duboko i razumljivo obratiti. Glumac Ivica Vidović.